

ผนวก ค

ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม

1. ปัญหาอุปสรรคคือ เด็กและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ
2. กระบวนการดำเนินการในปัจจุบันยังมีบุคลากรไม่เพียงพอ และเงื่อนไขเวลายังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เช่นผู้เข้าร่วมสอบสวน มิใช่เพียงพอต่อปริมาณคดีและบุคลากรที่ไปดำเนินการต้องให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ต้องเสียสละเวลาและเข้าใจปัญหาได้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและประสานในสิ่งที่ดีในระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งจำเลย ผู้เสียหาย และผู้ปกครอง และบุคคลภายนอกที่จะมีส่วนในการเข้ามาช่วยเหลือเยียวยา
3. กรณีจำเลยมีจำนวนมากผู้ปกครองมีจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง จะทำให้เกิดบรรยากาศเครียด
4. คดีที่เกี่ยวกับเพศ ถ้าเป็นผู้หญิงอาจได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจ ผู้ทำหน้าที่เยียวยาต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญและมีจิตวิทยาที่ดี และผู้กระทำการสมานฉันท์ต้องได้รับการอบรมในการแก้ไขเชิงสมานฉันท์
5. ผู้บริหารแผนเยียวยาต้องติดตามผลอย่างใกล้ชิด กรณีจำเลยมีการย้ายไปต่างจังหวัด การรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ
6. กรณีมีการเรียกร้องค่าเสียหายจำนวนมากซึ่งจะต้องผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนมีคำพิพากษา
7. ควรกำหนดชื่อผู้บริหารแผนไว้ด้วยในแผนการเยียวยา เพื่อมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นรายบุคคล
8. ให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเข้าประชุมทุกครั้งและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และการสร้างความเข้าใจของผู้ร่วมประชุมกลุ่มฯ ยังไม่ดีพอเพราะขาดการประชาสัมพันธ์และ ควรเผยแพร่ความรู้ให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้หันมาใช้วิธีการดังกล่าว
9. แนวทางการให้ผู้ไกล่เกลี่ยได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ คู่กรณีได้มีโอกาสเลือกวิธีการได้หลากหลาย
10. เยาวชนที่กระทำความผิดที่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนเชิงสมานฉันท์แล้ว กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกไม่ควรให้มีการเชิงสมานฉันท์อีก ควรให้ได้รับโทษตามกฎหมาย
11. สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรมีบทบาทมากกว่านี้และมีบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดีตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

12. ควรนำ ADR ไปใช้ในคดีผู้ใหญ่กระทำผิดได้ด้วย แต่ควรคำนึงถึงความยินยอมของผู้เสียหายเป็นสำคัญ

13. อุปสรรค คือ ไม่แน่ใจว่าผู้ที่ได้รับการเยียวยาจะปฏิบัติได้อย่างที่ศาลคาดหวังหรือไม่ เพราะสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ความผิดปกติมีมาก แนวทางแก้ไข คือ ควรเสนอแนะผู้ปกครองด้วยอีกทางหนึ่ง ต้องเยียวยาทั้งเด็กและผู้ปกครองไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งจะได้ผลดีผลเสียให้เห็นได้อย่างชัดเจน

14. ผู้เกี่ยวข้องที่แท้จริงไม่ได้เข้าร่วม และไม่ให้ความร่วมมือ ผู้เข้าร่วมไม่เปิดใจที่แท้จริง ผู้นำการประชุมสมานฉันท์ขาดทักษะ ที่ประชุมขาดมาตรการที่จะนำไป) xปฏิบัติต่อภายหลังการประชุม ขาดการติดตามและประเมินผล การประชุมกลุ่มเยียวยาที่สร้างสรรมาก มีองค์ประกอบที่ครบถ้วน และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและร่วมใจ

15. เห็นด้วยกับการประชุมกลุ่มเยียวยาเชิงสมานฉันท์เป็นอย่างยิ่ง แต่จากการทำงานกับเด็กและเยาวชนมาเป็นเวลานานพอสมควร ได้เห็นปัญหามาโดยตลอด แต่การแก้ไขอย่างที่เหมาะสมอยู่ยังไม่ค่อยบรรลุวัตถุประสงค์ เห็นว่าควรนำไปใช้กับผู้ใหญ่และในคดีอาญาที่ร้ายแรงด้วย ส่วนการที่จะกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกหรือไม่ ไม่อาจคาดหวังได้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนจะให้โอกาสและดูแลเด็กได้ ปัญหาเกิดจากความไม่เข้าใจในนโยบายเพียงพอ ขาดความร่วมมือจากชุมชน ครอบครัว เนื่องจากความไม่เข้าใจและการประสานงานอย่างไม่ค่อยต่อเนื่อง ชุมชนจึงเกิดความท้อแท้ และทำให้ขาดความร่วมมือ ดังนั้น จึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน โดยเฉพาะผู้นำชุมชน และมีการประเมินผลเป็นประจำ เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค และพร้อมที่จะแก้ไขอย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่อง

16. การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรจะกำหนดขอบเขตของคดี บางคดีไม่ควรนำชุมชนเข้ามา เนื่องจากเป็นคดีส่วนตัวของผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย ซึ่งไม่มีความต้องการที่จะให้ผู้อื่นทราบ เช่น คดีข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ดังนั้น การที่จะนำคดีใดมาอยู่ในกระบวนการประชุมเยียวยาเชิงสมานฉันท์นั้นจึงควรพิจารณาให้รอบคอบก่อน

17. ผู้พิพากษาสมทบที่ออกแรงค์เรื่องให้ความรู้ต่อชุมชนก็ดี ให้ข้อแนะนำต่าง ๆ ก็ดี เข้าใจว่าจะมีผลน้อยกว่าที่จะให้ครูบาอาจารย์ หรือพระสงฆ์ หรือตำรวจไปให้คำแนะนำเพราะบุคคลที่กล่าวมามีศักยภาพที่จะให้ผลลัพธ์ได้มากกว่าผู้พิพากษาสมทบ

18. เมื่อมีการประชุมกลุ่มเยียวยาเชิงสมานฉันท์ และมีการตกลงในเนื้อหาสาระที่จะแก้ไขบำบัดเยาวชนผู้กระทำความผิด พร้อมทั้งหาทางเยียวยาผู้เสียหาย เมื่อมีมาตรการหรือการวางเงื่อนไขในการแก้ไขผู้กระทำความผิดแล้ว หากผู้กระทำความผิดบิดพลิ้วหรือไม่ใส่ใจปฏิบัติตาม

ข้อตกลง ควรจะเสนอผู้พิพากษาของคณะให้มีบทลงโทษตามสมควรแก่คดีที่ก่อขึ้น เพื่อให้เยาวชน รู้จักรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่ตนได้ก่อขึ้น

19. ข้อเสนอแนะ-ผู้อำนวยการประชุมกลุ่มเยาวชนเชิงสมานฉันท์จะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีใจกว้าง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเสนอความคิดเห็นให้เต็มที่ ผู้อำนวยการประชุมจะต้องรู้จักประนีประนอม และอย่าเปิดโอกาสหรือเปิดช่องให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและจำเลยทะเลาะกัน ผู้อำนวยการประชุมควรจะใช้จิตวิทยาแนะแนวไปด้วย โดยไม่ให้ทั้งสองฝ่ายรู้ตัวว่ากำลังถูกเสนอแนะอยู่ ผู้อำนวยการประชุมต้องพยายามให้ทั้งสองฝ่ายรู้ว่าการกระทำของคนใดที่ถูกผิด (ให้เขาคิดได้ด้วยตนเอง) ผู้อำนวยการประชุมต้องพยายามชี้แนะแนวทางหลายแนวทางให้เลือกในการปฏิบัติ ให้ถูกต้อง และผ่อนคลายเป็นพิเศษ ผู้อำนวยการประชุมต้องแสดงให้ทุกฝ่ายเห็นว่า ทุกคนมีโอกาสทำผิดได้ ดังนั้น ต้องฝึกกระบวนการกระทำที่ไม่ดี โดยใช้ความรัก (พ่อแม่ตนเอง ฯลฯ) ความกลัว (ถูกจับถูกทำโทษ) ความเมตตาสงสาร ความมีสติ ฯลฯ ผู้อำนวยการประชุมควรเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนและผู้แวดล้อมได้ช่วยเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น และช่วยเหลือในการประชุม อุปสรรค ได้แก่ ในบางกรณีผู้เสียหายไม่มาประชุมทำให้การประชุมดำเนินไปไม่ได้ การติดต่อบุคคลในชุมชนเพื่อมาประชุมบางครั้งก็มีเหตุขัดข้อง

20. ความมั่นใจที่จะได้รับจากบทสรุปหลังการประชุมกลุ่มเยาวชน คือ ผู้เสียหายไม่ถูกทำร้ายซ้ำ ผู้กระทำผิดมีความจริงใจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ไม่ไล่เลเหลากลับไปคบเพื่อน พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถแก้ไขการเลี้ยงดูลูกได้จริงตามที่พูดในที่ประชุม ชุมชนไม่นำเรื่องไปพูดต่อในชุมชน ในทางที่ทำให้เด็กมีปัญหา แทนที่จะสมานฉันท์ชุมชนกับเด็ก รักษาความลับได้แน่นอน และติดตามเด็กจริง

21. ผู้ดำเนินการประชุมควรมีความรู้อย่างลึกซึ้ง ปราศจากอคติต่อตัวบุคคลทุกคนที่เข้าประชุม หรือมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้เสียหาย ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมไทย เช่น สังคมไทยยังไม่กล้ายอมรับเด็กที่กระทำผิด หรือการรักษาความลับ ซึ่งจะส่งผลเสียที่เกิดขึ้นตามมาทีหลัง เช่น ผู้นำชุมชนได้เข้าร่วมประชุมแล้วนำความลับที่ได้ประชุมไปบอกคนในหมู่บ้าน หรือตั้งข้อรังเกียจกับตัวผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหาย

22. ผู้ที่ทำงานด้านนี้ควรเป็นกลุ่มงานโดยเฉพาะและผ่านการฝึกอบรมมาอย่างถูกต้อง ถูกหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปถึงบุคลากรที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอยู่แล้ว เพราะจะทำให้การดำเนินการประชุมไม่ประสบผลเท่าที่ควร หากมีการจัดตั้งกลุ่มดังกล่าวจะสามารถทุ่มเทเวลากับงานประชุมได้อย่างเต็มที่ และเกิดผลสำเร็จ

23. รูปแบบในการดำเนินงานของผู้ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่ม (ผู้นำกลุ่ม) ควรได้รับการฝึกอบรมเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไม่ควรทำตามความถนัดของตนเองหรือบุคลิกที่ตนเองเป็น

อยู่ สร้างรูปแบบและวิธีการที่เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและการปฏิบัติ หากมีการประชุมเกิดขึ้น ให้ความสำคัญของการของผู้เสียหายเป็นหลัก อย่างมุ่งเน้นแต่ตัวผู้กระทำผิดอย่างเดียว ให้เปลี่ยนผู้เสียหายเป็นจุดศูนย์กลาง

24. ควรจะมีการจัดเจ้าหน้าที่สำหรับการประชุมโดยเฉพาะ เนื่องจากการติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานภายนอกหรือการเชิญเข้ามาร่วมประชุม ทำให้ประสิทธิภาพอาจเกิดไม่เต็มที่ เนื่องจากบุคลากรภายนอกมีบทบาทหน้าที่ภารกิจอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว ทำให้การเข้าร่วมประชุมอาจไม่ได้รับการให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ควรมีการติดตามประเมินผลเด็กที่ได้รับการเข้าร่วมประชุมเหยื่อ ผู้ปกครองของทั้งสองฝ่ายว่าหลังจากประชุมแล้วมีลักษณะเป็นอย่างไรต่อไป เช่น เด็กที่กระทำผิดมีพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่ ผู้ปกครองได้ใส่ใจมากขึ้นหรือไม่ หากมีการกระทำผิดซ้ำควรมีการวางโทษไว้อย่างไร

25. คุณภาพของผู้อำนวยความสะดวกประชุมกลุ่มต้องมีความรู้ความเข้าใจทางจิตวิทยาการประชุม ต้องรอบรู้ในแนวทางการแก้ไขเด็ก การแก้ไขครอบครัว ต้องมีความยืดหยุ่น ไม่สั่งการ ไม่เผด็จการ สำหรับชุมชนต้องรู้จักเด็กและเยาวชนจริง (รวมทั้งครอบครัว) ต้องมี Positive Thinking ต้องไม่มียึดคติ ต้องรักษาความลับ ต้องมีใจที่จะติดตามช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษาได้จริง ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองต้องมีบทลงโทษถ้าไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงลูก ต้องสร้างจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบการกระทำของลูกตนเอง ที่ทำให้ผู้อื่น สังคมเดือดร้อน

26. การประชุมกลุ่มเยียวยาเชิงสมานฉันท์จะเกิดผลลัพธ์ในอนาคที่ดีขึ้นของเยาวชน แต่จะดียิ่งขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัวที่ควรปลูกฝังจิตใต้สำนึกที่ดีให้แก่เยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การประชุมกลุ่มเยียวยาจะเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนกับผู้ใหญ่ที่มีความเห็นแก่ตัวเองเป็นอย่างยิ่ง

27. ต้องมีกำหนดนัดให้แน่นอนและเด่นชัด มิฉะนั้น จะเกิดผลเสียไม่เพียงแก่คู่ความเท่านั้น แต่ยังมีผลเสียต่อกระบวนการพิจารณาอีกด้วย

28. ใจท์-จำเลย อาจไม่สะดวกจะมาประชุมบ่อยครั้ง รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องด้วย หากผู้เสียหายไม่ยอมให้ความร่วมมือก็ไร้ประโยชน์ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เป็นไปได้

29. ควรมีการเก็บสถิติผลการเยียวยาที่ทำไปทุกคดี ควรมีการประเมินผลและติดตามผลการเยียวยาจากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และจากผู้เสียหาย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะทุก 6 เดือน ไปจนครบ 3 ปี

30. กรณีผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีฐานะยากจน อาจจะไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายได้ จากแบบสอบถามข้อ 18-19 การประชุมกลุ่มเยียวยาเชิงสมานฉันท์ทำให้ครอบครัวรู้จักวิธีอบรมดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งเป็นบุตรหลานของตนมากขึ้นก็จริง ผลลัพธ์ที่ได้ก็คงจะ

เป็นที่พอใจในระดับหนึ่ง แต่ไม่น่าจะยั่งยืน เพราะจากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากที่กระทำผิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยไม่แยแสต่อคำสั่งสอนอบรมของพ่อแม่ หรือคำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้เสียหายจากการกระทำของตน คือทำผิดซ้ำ ๆ กันหลายคดี บางกรณีก็เป็นข้อหาหลายข้อหา แนวทางแก้ไขบางประการ คือ ให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีกิจกรรมทำในช่วงเวลาอันอาจจะไปก่อคดี อย่าให้มีเวลาว่างโดยไม่ได้ทำอะไร อาจเล่นเกมกีฬาหรือดนตรี อีกประการหนึ่ง การเรียนในโรงเรียน ครูควรจะอบรมสั่งสอนเรื่องพุทธศาสนา หน้าที่พลเมือง ศีลธรรม ท้องอาชญา บทดอกสร้อย บทกวีนิพนธ์ ที่สอนใจให้เป็นคนดี โดยกระทรวงศึกษาธิการน่าจะจัดให้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนโดยตรง นอกจากนั้น พ่อแม่ควรจะต้องกำกับดูแลบุตรหลานของตนอย่างใกล้ชิด และอบรมสั่งสอนอย่าให้เป็นเด็กที่ดื้อรั้น ต้องพยายามให้เด็กและเยาวชนอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ พ่อแม่ควรพาบุตรหลานไปวัดฟังคำเทศนาของพระบ้าง มีกิจกรรมทำบุญ ประเพณีเกี่ยวกับวัด-ศาสนา-ชุมชนด้วย

31. ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาเชิงสมานฉันท์ต้องเปิดใจ เห็นประโยชน์ และให้ความร่วมมือกันอย่างจริงใจและจริงจัง จึงจะสัมฤทธิ์ผลตามหลักปรัชญาของการเยียวยา ผู้อำนวยการประชุมต้องประสานงานและติดตามผลใกล้ชิดกับครอบครัวของเด็กและเยาวชน และชุมชน